T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

7/12368
GL 155

Sayı : E-69602026-610-00098047313 - 38762339
Konu : Soru Önergesi (7/12368)

16.07.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 31.05.2024 tarihli ve 43452547-120.07.04-E.1436034 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ tarafından verilen 7/12368 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı (3 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu: 721096B4-54A2-4A7E-BEC5-33CFBC0F0594 https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys

Adres: Dumlupınar Bulvarı, Eskişehir Yolu, 9.km, No:151,
Çankaya/ANKARA
Faks No: 03124491341
e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr
İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr
KEP Adresi: stratejigelistirmebaskanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
Soru Önergeleri Birimi
Telefon No: 03124491334

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ'ye Ait 7/12368 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) İhracata dönük üretimde imalat sanayinin girdi tedarik ihtiyaçlarının daha etkin karşılanabilmesi, başta ithalat bağımlılığının yoğun olduğu ürün/ürün gruplarına dönük olmak üzere sürdürülebilir tedarik imkânlarının geliştirilmesi, imalat sanayinin sektörler itibarıyla girdi tedariki perspektifinden incelenerek politika önerileri geliştirilebilmesi hedefleriyle yürütülen çalışmalar çerçevesinde, Girdi Tedarik Stratejisi (GİTES) Eylem Planları hazırlanmıştır. Nitekim, 2010 yılında başlatılan GİTES çalışmaları 2013-2015 ve 2017-2019 yıllarını kapsayacak şekilde iki ayrı Eylem Planı olarak Bakanlığımız koordinasyonunda uygulamaya konmuştur.

Uygulama dönemine ilişkin en önemli kazanımlardan birisi, GİTES ve Eylem Planları ile birçok önemli konunun hem kamu hem de özel sektörün gündemine taşınması, ilk defa veya yeniden tartışılmasının sağlanması, politika ve değerlendirmelere girdi tedariki perspektifinin eklenmesi olmuştur. Süreçte, başta Kalkınma Planı ve Öncelikli Dönüşüm Programları (ÖDÖP), Sanayi Sektör Strateji Belgeleri olmak üzere, kamu/özel pek çok farklı çalışmaya girdi tedarik yaklaşımı dâhil edilmiştir.

GİTES ve Eylem Planlarında demir-çelik ve demir dışı metaller, otomotiv, makine, kimya, tekstil ve deri, tarım sektörlerine ve küresel tedarik zincirlerine entegrasyona ilişkin eylemler kapsamında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Anılan hedefler ile imalat sanayimizin ihtiyaç duyduğu alanlarda üretim yetkinliğimizin artırılabilmesine dönük yatırımların tespiti, ihracatçı firmalarımıza küresel tedarik zincirlerine katılımı yetkinliğinin kazandırılması, imalat sanayimizin teknolojik dönüşüme uyum ve gelişime yönelik kabiliyetinin artırılmasına yönelik çalışma ve projeler ile bunlara destek süreçleri ön plana çıkmış, söz konusu süreçleri destekleyecek sektör içi ve sektörler arası iş birliği imkanlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır.

GİTES ve Eylem Planlarına ilişkin çalışmaların diğer kurum ve kuruluşlar ile etkileşimli olarak, diğer ulusal strateji ve çalışmalar ile bütünlük ve eşgüdüm içerisinde yürütülmesi neticesinde; Eylem Planlarında yer alan hedefler uygulama dönemlerinde büyük ölçüde hayata geçirilmiş olup, öne çıkan kazanımlar ve sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

- Ara malı ithalat bağımlılığını azaltacak ve teknoloji transferi sağlayacak yatırımları doğrudan hedefleyen "Stratejik Yatırımlar" tanımı yeni teşvik mevzuatına yansıtılmıştır (2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı).
- Demir cevheri zenginleştirme tesisi yatırımları devlet yardımı kapsamına alınmıştır (2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 5 no'lu eki).
- Otomotiv sektöründe Ar-Ge ve test amaçlı olarak yurt dışından temin edilen referans test yakıtlarında marker uygulaması kaldırılmıştır (Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelik'te değişiklik, 17 Mayıs 2011).
- İlaç hammaddeleri ile nihai ürünler arasındaki KDV uyumsuzluğunun giderilmesi konusu, Maliye Bakanlığı'nca çözüme kavuşturulmuştur. İlaç üretiminin en önemli girdilerinden etken madde üretiminde kullanılan ham maddelere uygulanan KDV oranı, yüzde 18'den yüzde 8'e düşürülmüştür (2012/2931 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı).
- İthalat bağımlılığı yüksek olan seçilmiş ürünler bazında gerek teknoloji eksikliğinin giderilmesi gerekse ölçek büyüklüğünün sağlanabilmesini teminen yabancı yatırımcı çekmeye dönük çalışmalar yürütülmüştür.

- Yurt dışı yatırımların teşvikine dönük karar çalışmalar çerçevesinde yurt dışında yüksek teknolojili şirketlerin satın alınmasına dönük 2011/1 Sayılı Tebliğe (Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ) önemli eklemeler yapılmış ve Tebliğ 17 Ocak 2015 tarihli ve 29239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

- Kamu alımlarının yerli üretim ve teknoloji kazanımını destekleyecek şekilde kullanılabilmesi amacıyla; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır.

- KDV Genel Uygulama Tebliği (01/05/2014) ile Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında yurt içinden tedarikte firmaların eşdeğer eşya uygulamasından yararlanması sağlanmıştır. Tecil-Terkin sistemi çerçevesinde ithal girdi lehine olan fark önemli oranda azaltılmıştır.

- "Ulusal Geri Dönüşüm Stratejisi ve Eylem Planı (2014-2017)" hazırlanarak, 30.12.2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak uygulamaya konulmuştur.

- "Yurt içi üretimi bulunmayan veya yetersiz seviyede olan ara mallarının ithalatında KKDF uygulamasının yarattığı finansman yükünün ortadan kaldırılmasına ilişkin bir yöntem geliştirilmesi" amaçlanmıştır. Bu çerçevede, 10 Nisan 2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 8 Nisan 2015 tarihli ve 2015/7511 sayılı kararname ile birlikte, kararname ekinde yer alan malların kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre ithalatında KKDF kesintisi oranı %0 olarak tespit edilmiştir.

- Kamu-özel iş birliği kapsamındaki yatırımlar dâhil olmak üzere kamu alımlarında, yurt içinden tedarik ve teknoloji transferi imkânları geliştirilmesi amacıyla hazırlanan Sanayi İşbirliği Projeleri devreye alınmıştır.

- Ülkemiz üretim yapısının mevcut teknolojik durumu açısından elzem girdi tedarik ihtiyaçlarının yanı sıra, küresel değer zincirlerine artan entegrasyon ve sanayide dijital dönüşümle oluşmaya başlayan ve ortaya çıkabilecek yeni ithalat bağımlılıklarının bugünden öngörülerek gerekli politika önerilerinin oluşturulması kapsamında, "Dünyada Ve Türkiye'de Makine Sektörünün Değerlendirilmesi ve Makine Sektöründe Dijitalleşme", "Teknolojik Dönüşümün Eşiğinde Türkiye Otomotiv Endüstrisi Analizi", "Türkiye'nin İhracatında Yerli Yabancı Katma Değer ve Küresel Değer Zincirlerine Katılımı" gibi birçok rapor hazırlanmıştır.

- Ara malları üretiminde ve ihracatında küresel tedarik ağlarında daha fazla yer alınabilmesi ve bu amaçla, marka bilinilirliği ve güvenilirliğinin artırılmasına dönük özendirici mekanizmalar geliştirilmesi hedefi çerçevesinde, 12 Kasım 2016 tarihli "Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesine İlişkin Karar (Karar No:2014/8)'da Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" ile şirketlerin Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik Projelerinin desteklenmesi hususu karara bağlanmış bulunmaktadır.

- Kamu alımlarında yenilik, yerlileşme ve teknoloji transferini teşvik etmek ve kamu alımları yoluyla yerli sanayinin geliştirilmesini sağlamak amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar bünyesinde "Sanayi İşbirliği Projeleri (SİP)" uygulamaya konulmuştur.

Öte yandan, ülkemiz sanayisi haksız rekabete ve düşük fiyatlı ithalata karşı korunmakta olup ithalatı azaltmak için yatırım teşvik politikalarıyla uyum içerisinde; yatırım, üretim ve ihracat zincirini desteklemek adına ithalat politikalarını uygulanmaktadır.

Yerli sanayinin ihtiyaçlarına göre, sektörden gelen talepler, iç ve dış piyasa gelişmeleri, yatırım ortamının iyileştirilmesi, uluslararası ve ikili düzeydeki ilişkiler dikkate alınarak, öngörülebilirlik ve şeffaflık prensipleri çerçevesinde ithalatta gümrük vergileri belirlenmektedir. Bu kapsamda, yerli üreticilerin rekabet gücünün arttırılması amacıyla, (AB ve STA imzalanan ülkeler hariç olmak üzere) 2011 yılından itibaren İlave Gümrük Vergileri (İGV) uygulanmaya başlanmış olup halihazırda 4.460 farklı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonunda İGV uygulaması bulunmaktadır.

Bununla birlikte, Damping ve Sübvansiyonlu İthalata Karşı Önlemler, Korunma Önlemleri, Önlemlerin Etkisiz Kılınmasına Karşı Önlemler, Gözetim ve Kayda Alma şeklindeki ithalat politikası araçları gerektiği şekilde uygulanmakta olup uluslararası hukuk

çerçevesinde, farklı ülkelerce ülkemiz menşeli ürünlere yönelik başlatılan soruşturmalara karşı ihracatçılarımızın hak ve menfaatleri savunulmaktadır.

Bu minvalde, hâlihazırda, 64 ürün grubunda 23 ülkeye karşı 126 adet Dampinge Karşı Önlem, 17 ürün grubunda 44 ülkeye karşı 109 adet Damping Önlemlerin Etkisiz Kılınmasına Karşı Önlemler, 7 üründe tüm ülkelere yönelik ve 3 üründe İran'a yönelik toplam 10 adet Korunma Önlemi ve 150 adet Gözetim Uygulaması yürürlüktedir.

Diğer taraftan, ara malında kritik ürünlerde ise sanayicilerimizin girdi maliyetlerini makul seviyelerde tutmak ve uluslararası piyasada rekabetçiliklerinin devamı maksadıyla İGV uygulanmamaktadır. Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında tesis edilen Gümrük Birliği dolayısıyla, AB ile ortak bir anlayış çerçevesinde yürütülen "askıya alma" sistemi ile de ülkemizde ve AB'de üretimi olmayan hammadde ve ara mamul niteliğindeki sanayi ürünleri için gümrük vergisinin sıfırlanması (askıya alma) veya tarife kontenjanı açılması suretiyle sanayicimizin hammaddelere erişiminin kolaylaştırılması ve rekabetçiliğin artırılması hedeflenmektedir.

İlaveten, 06.09.2023 tarihli ve 32301 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Orta Vadeli Program'a Bakanlığımız önerisi ile "İhracatta yurtiçi katma değerin ve çıktı ürünün teknolojik seviyesini artırmak üzere Dahilde İşleme Rejiminin öncelikli hedef ürün ve sektör kapsamına ilişkin düzenleme yapılacaktır." başlıklı tedbir eklenmiş olup, DİR'in mezkûr hedefler doğrultusunda etkin ve verimli kullanımına ve DİR kapsamında yurt içinde üretilen katma değerin artırılmasına yönelik çalışmalar ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyon içerisinde devam etmektedir.

Bu çerçevede, DİR ile ülkemizin ihracat ve büyüme odaklı ekonomi politikası çerçevesinde ihracatımıza hız, esneklik ve rekabet avantajı kazandırılmakta; üretim ve ihracatın kesintiye uğramasının önüne geçilmekte olup bunun yanında yurt içi üreticinin korunmasına yönelik tedbirler de titizlikle uygulanmakta ve rejim uygulamaları Bakanlığımız tarafından hassasiyetle takip edilmektedir.